

Korist divjiga kostanja.

Vsak kmetovavec pozna drevó divjiga kostanja (Roskastanie) in njegov sad; pa le malo je taci, kterim je njegova korist znana; zatorej bo ravno zdej nar bolji čas od njega kaj več povedati, kér je ravno zdej zrel, de bi si ga naši kmetovavci nabirali in mnoge skušnje iz njega napravljali.

Iz divjiga kostanja se dajo razne reči napraviti, kakor postavim: žganje, lip, šterka, olje, jesihi i. t. d. Olje, divjiga kostanja je rumeno kot zlató, ima nekoliko repni duh, je práv dobro svetilno olje, in je pri napravi mjila (žajfe) práv koristno. Kostanjeve moke se ljudje semtertje tudi pri umivanji poslužvajo in prepričani so, de je za to reč boljši kot mjilo, zató kér gladko in mehko kožo naredí; zavoljo te lastnosti se tudi mestne gospodične, ki imajo rade bele in mehke ročice, s to moko umivajo. Od vsiga tega pa ni namen, tukej govoriti, ampak le koristnost divjiga kostanja za živinsko pičo pokazati in razglasiti.

Divji kostanj je posebno za krave, konje, prešice in ovce kejs dobra piča. Kdor ga tedej misli za to rabo nabirati, naj ga nabira takrat, kadar je zrel in sam od dreves pada. Brez de bi treba bilo, rujavo lupino odlupiti, se imajo, kadar so še bolj sočni in mehki, le zmečkati in med rezanco pomešati. Pozneji pa, kader so se do dobriga osušili, se morajo v mlin dati, na debelo somleti (šrotati), drob pa potem na zračnim in suhim kraji hraniti. Od tega droba se za eno kravo na dan 10 funtov vzame, z vodo zmoči, z rezanco nemeša in na trikrat pozobati da. To zobanje kravo takó redí, kakor de bi na dan 10 funtov otrobov imela, ali pa 20 funtov koruna; mleko pri taki kermi da posebno veliko smetane. Kdor hoče kravo ali vola pitati, naj mu da po velikosti živinčeta dan na dan 15 do 20 funtov kostanjeviga droba (šrota) z rezanco zmešaniga zobati. Ovcam tako zobanje posebno dobro tekne in jih pred veliko boleznimi obvarje; zakaj grenkozagoltnost, ki jo divji kostanj v sebi ima, stori, de želodec vso pičo dobro prekuha, živinče pokrepča in ga posebno tam, kjer imajo bolj nizke in vlažne, torej nezdrave pašnje, marsikterih bolezin, posebno pa gnjilobe, vodenice in driske obvarje, kteri so ovce v močirnih krajih zlo podveržene.

Kér je pa kostanj grenak, se ga od konca živina nerada poprime, zatorej se mora kostanjev drob v začetku toliko časa z otrobi mešati, ali pa po manjši méri dajati, de se ga živina počasi navadi.

Tudi prešiči se s kostanjevim drobam práv dobro pitati dajo, če se le sčasama grenkaste obloje privadijo, in se z njo takó hitro spitajo, kakor z otrobi in drugo tečno pičo. Francozje še clo kokiši s testam redé, ki ga iz kostanjeve moke delajo; tode kostanj popred v pepelnatim lugu prekuhajo, de mu grenkobo odzamejo.

Pri pitanju živine s konstanjevo moko pa se mora na to paziti, de živina več piti dobí, kakor sicer pri drugi klaji, zató, kér jo po ti grenki kermi nemalo bolj žeja.

(Konec sledí.)

Rokodélstva brez težave ni.

Morje je bilo tiho in se lesketalo od jutrošnje zarje, ko neki ribič pride, mrežo vèrže, in jo polno rib vùn potegne. Ko je to neki zidár vidil, je sam pri sebi govoril: „Zdi se mi, da je to

naj boljši rokodélstvo — brez vsiga truda imá dobička na kupe, — rés! tudi jaz moram ribič biti.“ Po tem gré, in poprodá vse svoje zidarsko orodje in si kupi mreže in vèrše. Ali morje mu je vsaki dan tiho bilo; nagli vetrovi so mu spako délali; večkrat po céli ljubi dan je lačen in žéjen bil, kér si ni ne ene ribe ulovil. Na zadnje osramočen in serdit je le mogel spoznati, da ga rokodélstva brez truda ni.

(Po Zori Dalm.)

—fov.

Nekaj sa peke, ki hozhejo veliko starost dofezhi.

V Šhtutgardu (poglavitim mestu v Virtembergu) je práv star pek shivel, ki je fkosi 103 let svoje starosti mnogotere rezhí vidil spremeniti se in na novo podobiti. Vprafhan, kaj je delal, da se je takó postaral, odgovorí: Jas fim smirej dober kruh pekel, in pofhteno vago dajal. J.Šh.

Pomoček v nesreči.

Vsaciga človeka lahko nesreča zadene, de v vodo pade. Srečen ta, ki plavati zna. Dunajske Novice so nam pa unidan pomoček razodéle, po kterim se zamorejo tudi tisti, ki plavati ne znajo, nesreče rešiti, če to storijo, kar jim bomo tukej povedali. De pa ta svét ni prazen svét, nam poterdijo skušnje, ki so jih na več krajih naredili, in ktere nam je cesarski stotnik H*** v 259. listu Dunajskih Novic popisal. Poslušajte kaj svetuje:

„Stara in gotova resnica je, de vsaka živina plavati zna, akoravno je nobeden učil ni. Tudi človek zamore to, če se vé v vodi polajšati in takó deržati, de je ložeji od vode. To pa zamore takóle storiti: Če človeka, ki plavati ne zna, nesreča zadene, de v vodo pade, nej nikar z rokami in nogami okoli sebe ne maha, ampak miren nej bo; roke nej doli stegne in jih tikama h truplu stisne, takó kakor vojak, kadar v vojniškem redu stoji. Takó navpik stoječiga človeka bo voda kmalo od dna vzdignila, na verh pernesla in ga podolgama na herbet položila. Vse to nej z zaupanjem na Bogá miren preterpi, brez de bi imenovano lego spremenil. Ko na verhu vode leží, nej zatilnik, kolikor je moč, v vodo derží, takó de brada iz vode vun molí; zraven tega panej herbet toliko vpogne, de tudi persi iz vode vun molijo, in de so persti na nogah proti truplu obernjeni. V ti legi človek lahko več ur na vodi leží in plava, brez de bi se potopil. Voda ga bo naprej nesla in takó bo na kako mesto prišel, kjer bo mogel nesreči oditi, ali pa mu bodo ljudje, ki ga bodo na vodi zagledali, na pomoč prihiteli.“

Pri vsim tem ni nič družiga potreba, kakor de se človek sam sebe zavé, in de mu nevarnost glave ne zmeša. Vsigausmiljeni Bog naj bo za to vprošen.

Mi pa se Dunajskim Novicam práv serčno za to oznanilo zahvalimo, ktero bo morebiti marsikterimu nesrečniku življenje otelo! Zdej saj vémo, kakó se ima človek v vodi vèsti, de, namest de bi si pomagal, si ne bo sam sebi jame kopal, kar se z nepremišljenim mahanjem z rokami in z nogami gotovo vselej zgodí.